

студенти аналізують результати та роблять висновки. Після оформлення студентами розрахунків викладач перевіряє їх правильність і повноту виконання.

Подібним чином можна побудувати ще один практичний тренінг, який ґрунтується на розрахунках комплексних агрегованих показників бідності населення — індексу бідності (злиденності) населення для країн, що розвиваються (ІБН-1), та індексу бідності (злиденності) населення для розвинутих країн (ІБН-2). Даний і вище описаний тренінги можуть використовуватись у числі вибірових самостійних завдань.

Завданням практичних тренінгів з людського розвитку є формування у студентів комплексу знань щодо базових положень концепції людського розвитку, вмінь застосовувати розроблені експертами ПРООН методи та інструменти дослідження. Однак через невеликий обсяг навчального часу, який виділяється на вибірові предмети, багато можливостей використання тренінгових технологій при викладанні дисципліни «Людський розвиток», на жаль, важко реалізувати.

Василькова Н. В., канд. екон. наук, доцент,
кафедра маркетингу

ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНЕ Й ОРІЄНТОВАНЕ НА СТУДЕНТА ВИКЛАДАННЯ І НАВЧАННЯ

Зростаюча швидкість змін вимагає від сучасної вищої школи використання таких методів і технологій навчання, які б відповідали вимогам часу. В умовах одночасного посилення складності проблем і тенденцій підвищення індивідуалізації класична модель викладання і навчання виявляється застарілою. Тому питанням трансформації процесу викладання і навчання приділяється сьогодні все більша увага в усіх європейських країнах, у тому числі і в Україні.

Навчання перестає бути лише процесом засвоєння пасивно отриманих знань, а вимагає активної участі студентів у конструюванні навчального процесу. Змінюється і роль викладача: викладач вже не просто експерт, а тренер з навчання. Викладачі повинні не лише передавати знання студентам, а більше концентрувати увагу на тому, щоб уможливлувати і активізувати індивідуальні процеси навчання студентів, супроводжувати їх, надаючи консультації.

Таким чином, сучасні технології викладання і навчання спрямовані не на репродукування знань, а на те, щоб відкривати його знов через процес навчання. Для цього навчання має бути орієнтовано на аналіз проблем та розробку і реалізацію дій для їх вирішення, засвоєння теорії і використання її на практиці, на можливість експериментувати та оцінювати себе. Це означає, що традиційне розуміння заняття має розширитись до більш сучасної форми консультування та отримання досвіду.

Сьогодні фронтальне заняття поступається місцем сучасним дидактичним прийомам проблемно-орієнтованого і орієнтованого на студента викладання і навчання, до яких відносяться: проектна робота, конкретні приклади, конкретні ситуації, інші завдання та види роботи, в межах яких студенти займаються певною темою, проблемою чи питанням протягом визначеного періоду часу. А комбінація класичних лекцій, інтегрованих навчальних занять (поєднання лекції та практичного заняття), практично орієнтованих конкретних ситуацій, планових і рольових ігор, роботи в групах, презентацій роблять навчання особливо цікавим і дозволяють формувати і розвивати у студентів важливі для їх майбутнього професійного життя навички і компетенції.

За таких умов викладачі виступають не в ролі інструкторів, а працюють зі студентами на основі партнерства, компетентно супроводжують студентів на шляху до знань, орієнтують їх і знайомлять зі стратегіями навчання. Таке проблемно-орієнтоване й орієнтоване на студента викладання і навчання має стимулювати у студентів сучасний спосіб мислення і поведінки, особливо такі їх прояви, як системне, сіткове, концептуальне мислення, міждисциплінарний підхід, міжкультурні компетенції. Крім того, таке навчання уможливорює розвиток особистості студента через покращання культурної та рефлексійної компетенції, соціальної, поведінкової та лідерської компетенції.

Викладання і навчання являють собою дві сторони процесу взаємодії на занятті, які взаємозалежать. Такий підхід відбивається у всіх фазах процесу викладання і навчання і передбачає: 1) ґрунтовне планування, структурування і підготовку заняття викладачем, а також підготовку студентів до заняття; 2) проведення заняття таким чином, щоб всі студенти мали можливість активно прийняти участь в ньому, заохочуючи та стимулюючи їх до цього; 3) спрямоване викладачем самостійне навчання студентів набуває все більшої значущості, при цьому воно знаходиться в тісному зв'язку з аудиторними заняттями, супроводжує і доповнює їх, стаючи важливою складовою заняття; 4) контроль знань сту-

дентів у формі іспитів, заліків, тестів, контрольних завдань, різних видів письмових робіт, тощо дозволяє перевірити, чи досягли студенти цілей навчання, не обмежуючись при цьому лише простою перевіркою рівня теоретичних знань студентів; 5) контроль якості викладання можна здійснювати через опитування студентів, використання систем оцінювання заняття, тощо.

Спрощено характеризуючи тенденції в трансформації підходів і моделей навчання і викладання, можна сказати, що основним завданням викладача в інформаційному суспільстві стає пробудження і стимулювання у студентів інтересу та прагнення до знань.

*Вонберг Т. В., старш. викл.,
кафедра управління персоналом та економіки праці*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

В умовах світової фінансової кризи роботодавці висувають нові та більш жорсткі вимоги до претендентів на вакантні робочі місця. Поряд із теоретичними знаннями, досвідом роботи тощо, такий претендент має володіти мистецтвом пошуку раціональних, ефективних варіантів вирішення поставленої задачі та вмінням розробки механізму прийняття управлінських рішень.

В цих умовах конкурентоспроможність випускників навчальних закладів значно знижується, що пояснюється наступними слабкими місцями. По-перше, освіта не встигає за розвитком технічної інформації, а навчальні програми відстають від потреб економіки зазвичай на 3—5 років. По-друге, темпи розвитку освіти завжди будуть нижчими за темпи розвитку технологій. По-третє, освіта в класичному виді не може надати необхідну гнучкість, яка потрібна для роботи з передовими технологіями. Крім того, в навчальних програмах основний акцент робиться на механічне запам'ятовування, а не на вміння вирішувати проблеми та приймати зважені рішення.

Разом із тим, навчальні заклади мають враховувати вимоги роботодавців до рівня кваліфікації кадрів, якого потребує сучасне високотехнологічне виробництво, оскільки вони зацікавлені випускати майбутніх спеціалістів, а не безробітне населення.